

Administrativă
Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22
Căsuțe neofrancate nu se pri-
mesch. Manuscrise nu se re-
trimite!

Birourile de anunțuri:
Brașov, piața mare Nr. 22
Inserate mai primește în Viena
Budolf Moser, Haasenstein & Vogler
(B. H. Haas), Ferris Schalk, Alois
Moravá, M. Dukas, A. Oppel, J. Don-
nerberg; în Budapesta: A. V. Gold-
berger, Anton Mezes, Eckstein, Bernat;
în Frankfurt: G. L. Döcker; în Ham-
burg: A. Steiner.

Prețul inserțiilor: o soră
gramodă pe o colônă 6 cr.
și 80 cr. sîmbra pentru a pu-
blicare. Publicări mai dese
după tarife și învotivă.
Reclame pe pagina III-a o
soră 10 cr. v. a. sîm 80 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULU LIV.

„Gazeta” este în să-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase l-a
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și strălătitate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.

Se primumără la tôte officie
postale din țară și din afară
și la ad. colectori.

Abonamentul pentru Brașov:
In administrație, piața mare
Nr. 22, etajul I., pe un an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu dunsul le
casă: Pe un an 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Un exemplar 6 cr. v. a. sîm
15 bani.

Atâtți abonamentele câtți și
inserțiunile suntți a se plăti
înainte.

Nr. 110.

Brașov, Joi 16 (28) Mai.

1891

Brașov, 16 Mai v.

Răpiți de turbatulă curentă ală maghiarisărei, șovinistii unguri nu mai vrău să scie, că cine suntă, unde suntă și cu cine au de a face.

Gustândă cu toții din beutura dulce, dér înșelătore a „ideei de stată maghiară”, ei s’au amețită, sermanii, și nu mai sciu face deosebire între faptă și idee, între posibilă și utopiă, între visă și realitate.

Nue mirare dér, decă pe amețitii aceștia îi vedemă dilnică eșindă la ivelă prin foile loră cu nisce sofisme vrednice de compătimită, căutândă a-și motiva furia de maghiarisare și pornireloră volnică și agresivă în contra popóreloră nemaghiare prin hipotese din cele mai ridicule.

Avemă înaintea noastră tocmai acum ună articulă, eșită din péna unui maghiarisatoră de profesiune, a lui Réthy Lajos, inspectorulă de școle ală comitatului Hunedóra, și publicată în numărulă mai nou, dela 26 Mai, ală diarului guvernamentală „Kolozsvár.”

Ideile, ce le exprimă acestă pioneră ală „ideei de stată maghiară”, nu suntă nouă; elă plécă din principială, că statulă acesta fiindă „maghiară”, trebuie vrëndă-nevrëndă să ne facemă și noi Maghiari.

Ungurulă, dice numitulă inspectoră de școle, nu așteptă, ca să i-se dea ună îndemnă deosebită pentru a învăța în România — românesce, în Franca — franțuzesce, ci elă învață câtă pôte mai iute limba statului, ce se folosesce acolo, fiindă că o face acesta în interesulă propriu. În statele unite din America nordică se află Ruși, Francesi, Germani, Maghiari, cari toți se silescă a învăța limba englesă. De sigură nici Româ-

nulă n’ar face excepțiune dela această regulă, de cumva sórtea’ar arunca în vre-una din oră care parte a pământului.

Numai față cu Ungaria și față cu limba maghiară, dice elă, ară voi Români să facă excepțiune. Dér o asemenea „excepțiune”, de a se folosi adecă Români de limba loră națională, inspectorulă din vorbă nu o pôte suferi; pentru-că, dice elă, „a învăța unguresce, pentru locuitorii din Ungaria este o datorință nedespărțibilă de patriotismă”.

Aceste suntă ideile, această este hrana aceea veninosă, cu care foile unguresci îndopă mereu pe cetitorii loră și dau nutremântă din ce în ce mai multă primejdiosului curentă ală maghiarisărei.

Șovinistii unguri suferă de hipochondria, că statulă acesta este stată națională maghiară și plécândă din acestă punctă fixă ală loră, taiă, fulgeră, lovesc în tot ce le stă în calea formărei unui stată națională.

Dér amă dîșu dela începută, șovinistii unguri, amețitii de beutura, pentru ei atâtă de dulce, a „ideei de stată maghiară”, nu sciu, séu nu vrău să scie, că cine suntă, unde suntă și cu cine au de a face. Ei nu vrău să scie, că suntă o minoritate în stată și că prin urmare lupta, ce o desvóltă o minoritate pentru a-și impune majorității limba și individualitatea sa, este o luptă în contra firei, — ér luptele în contra firei s’au terminată totă-deuna cu desastre.

Nu vrău să scie maghiarisatorii, că statulă, în care se află ei, nu este ună stată națională maghiară, ci este ună stată poliglotă, unde au de-a face cu popóre, cari nu voră să renunțe dela limba și naționalitatea loră.

Când curentulă turbată, pe care plutescă ei, se va isbi în stâncă în veci nepenetrabilă a consciinței popóreloră, atunci de sigură se voră tređi, dér tređia loră pôte să fiă atunci prea târđiă pentru adevăratele interese ale patriei.

Discursulă

M. S. Regelui Carolă I cătră primari.

Din vérfurile Carpaților, de pe țermurile Dunărei și Mărei negre, din plaiuri bogate și șesuri roditoare, ați alergată spre a vé strînge împrejurulă Scaunului Regescă. Cu iubita Mea Capitală în frunte Mă aduceți urări căldurose din partea orașeloră și sate-loră; Mă asigurați de credința orașeniloră și țeraniloră, și salutați cu bucuriă a 25-a aniversare a Domniei Mele, care a adusă României o desvóltare temeinică și pacinică. Pentru bunele vóstre urări Vă mulțumescă.

Amă tăcută pentru scumpa noastră Țeră totă ce a fostă în puterea Mea; Dumneđu însă a revărsată cu dărniciă binecuvântarea Șa asupra ei, dăruindă ună pământă bogată acestui voinică poporă cu inima caldă.

Muncitorii harnici în timpă de pace, cu plugulă vostră îmbogățită Țera, în vremuri de primejdă, când amă pusă spada în mânilă vóstre ele n’au tremurată. Nu voi uita nici-odată, că din voi, cei dela sate, cari stropitii țarinele cu o spornică sudóre, că din pepturile vóstre amă făcută scutulă puternică ală mântuirii și ală neatărnărei noastre. Duceți acum la casele vóstre mulțumirea Mea pentru trecută, și bunele Mele urări pentru viitoră; spuneți mumeloră să sădescă în inima copiiloră loră iubirea de Țeră și hărniciă la muncă; și aduceți-vă aminte, că

pe plugă și paloșă se razimă o mare parte a vieții nostre naționale.

Mă simtă așa de strînsă legată de scumpa Mea Țeră, încătă am incredințarea, că avemă ună singură gândă și ună singură sufletă.

Să trăiescă România! Dorescă să o vedă pe atâtă de mare și de fericită pe câtă Mă este mare dragostea pentru poporulă Meu.

CRONICA POLITICĂ.

— 15 (27) Mai.

„Egyetértés”, celă mai autorizată organă ală partidei maghiare independente și 48, pledăză cu totă puterea în contra introducerei administrațiunei de stată. Scimă, că s’au aflată și comitate de aceea, cari au cerută introducerea administrațiunei de stată. Imprejurarea această a supărată pe partida independentă, care dela începută a luată o pozițiune de apărare față cu proiectulă guvernului, ce are de scopă nimicirea autonomiei comitatense. Astfelă numitulă organă, în primulă său dela 26 Mai n. sub titlulă „Luptă și răboi” scrie între altele, că decă proiectulă contelui Iuliu Szapáry se va ridica la valóre de lege, atunci în Ungaria să nu vorbimă mai multă de o vieță constituțională. Numai năucii nu vedă, că în proiectulă pentru introducerea administrațiunei de stată nu e vorba despre numirea funcționarilor, ci despre numirea deputaților. Proiectulă acesta amenință cu peire libertatea publică a „națiunei” și după demersulă, pe care a apucată parlamentulă maghiar, nici față cu acestă pericolă nu este ună modă de scăpare. Servitutea și așa a călbăziță careterulă generațiunei actuale. E în primejdia peirii caracterulă și curagiulă convingerei bărbătesce. Comitatele certă ele inșele dela parlamentă, ca d’aci înainte guvernulă să li numescă funcționarii. Certă așăderă dela parlamentă să li stangă vieță. Certă să li iée drepturile avute până acumă, probabilă pentru-că nu

FOILETONULĂ „GAZ. TRANS.”

Principiulă lui Pitagora.

Novelă de Enrico Castelnuovo.

„Așa-déră principiulă lui Pitagora!” dice profesorulă Roveni cu o ironiă mușcătoare uitându-se pe biletulă pe care-lă trăsese cu trăgănană din urna de pe catedră. Elă arătă fôia comisariului guvernială, care sta lângă ei și-i șopti ceva încetă la urechiă. Apoi își dede biletulă, pentru ca eu singură cu ochii mei proprii să mă convingă despre existența înfiorătore a acestei întrebări.

„Du-te la tablă!” dice profesorulă mai departe, frecându-și mânilă cu răutate.

Antecesorulă meu, care resolvasse fôrte nefericită problema sa, părăsi într’aceea clasa cu pași lini.

Prin ușa deschisă pătrundea o dungă luminosă. Se desemna pe părete și pe tavană. Ochii mei vedură o pată mare și prelungită — proprie mea umbră.

Acăsta mă spăria. Vedă în asta ună rău augură.

După ce s’a închisă ușa, se întunecă érași în odaiă. Trebuă se observă, că

era o di căldurosă de Augustă, și că nisce perdele mari vinete la ferăstră opreau cum puteau rađe arđtore ale sórelui. Puțina lumină, care venia de susă, se aduna la catedră și la tablă. Dér pentru ca să lumineză nesciința mea, era de ajunsă.

„Du-te la tablă și desemneză figura!” dice profesorulă, care observă, că problema această mă puse într’o neplăcută perplexitate.

Se desemneză figura! Acăsta era o ancoră de scăpare. Era singurulă lucru ce-lă puteamă pe jumătate scôte la capătă. Luai o bucată de cretă și mă pusei pe lucru. Trăseii liniă de liniă cu o chinuitoare acurateță. Nu mă grăbeamă să fiu gata. Cu câtă puteamă întrebuița aici timpă mai multă, cu atâtă mai puțină timpă m’i rămăne pentru rezolvarea problemei. De atmintrelea nu mai putea fi multă până la finea órei. Pôte era posibilă, ca prin o desateritate continuă să evită o catastrofă.

Dér profesorulă Roveni avea o privire ageră diabolică. Nu era omulă acela, care să-mă ajute nevinovatele mele străduințe.

„Iute, iute!” dice elă. „N’ai se de-

semneză vre-o Madonă de ală lui Rafaelă.”

Trebuamă se termineză.

„Nu uita și literile. Iute, iute! Nu trebuie să scrii caligrafică.”

O ideă mântuitoare își trecă prin creieră. Chiar să fi câștigată câteva momente, totă era mai bine decătă nimică. Întrebaiu la părere fără grije: Pofțiți literes grecesci séu latine?

O privire străpungătore, care pătrunse până în adănculă sufletului meu, își răspălă întrebarea. Infrișăsatulă de bună sémă cam da cu socotela unde vrău să ajungă. Elă răspunse cu ună dispreță rece ca ghiăța. „Acăsta e totă uua. — Scrie litere latine!”

„Mici séu mari?”

„Mari!”

Ascultai. În vieța mea nu m’-am dată atâtă silință, să facă literile atâtă de corectă și atâtă de frumoșe.

Câtva timpă mă privi tiranulă meu. Deodată răni elă: „Pentru ce ai ștersă pe G.”

„Îmi era témă, că-lă putăi lua ca C. Voiu face în loculă lui ună H.”

„Ce conscientiosă le iai pe tôte”, dice Roveni cu ironiă. „Ei? Escă gata?”

„Da!”

În mine adăugai încă „durere!”

„Ei bine! Pentru ce stai atâtă de măhnită? Spune-mi cum sună principiulă.”

Acum începă adevăratele mele dureri. Creerulă meu era pustiu; totă ce am băgată în elă de ani întregi, în frica mea își vijăia prin capă. Dér trebuia să fiă....

„Într’ună triumhiu....!” începui eu bălbăindă.

„Mai departe!”

„Curajă” dîșeiu în mine. Mă încercai să-mă adună slabele mele reminiscențe și continua:

„Într’ună triumhiu.... într’ună triumhiu.... într’ună triumhiu quadratulă hipotenusei e atâtă de mare..... de mare..... ca quadratulă ambeloră catete.”

„Fôrte bine. Și ce cređi în fiă-care triumhiu?”

„Nu, nu!” își șopti ună sufletă compătitoră îndărtulă meu.

„Nu, nu!” strigai triumfătoră.

„Esplică-te mai esactă. Pentru cari triumhiuri are valóre acestă principiu?”

„Pentru triumhiulă dreptă unghiulară”, murmură cineva îndărtulă meu.

le-au sciută tolosi bine. Iși rupă crंगा ele insee de sub picioare, strigându în lumea largă: răpiți-ne drepturile, lipsiți-ne de libertatea noastră, luați-ne viața, căci nu suntem demni de ea.

Și de unde provine această înjosire tristă? se întreabă numitulă diară. De acolo dă, că prin introducerea administrațiunii de stat se prevede mai multe funcțiuni și un salariu mai mare? Ce se va alege ore din națiunea această, care și așa e dripită în servilism, decât i-se va lua încă și cel din urmă strop de libertate? Va fi ore un om, care se ăuteze ași mai ridica vocea? Fi-va ore măcar un cerc electoral, care va îndrăzni să se opună față cu guvernul? Și ore ce va primi Maghiarul în schimb pentru această? Se dice, că se va mări puterea maghiarimei față cu agitațiunile naționalităților. Acesta e o amăgire.

Comitatele și până acum au avut în mână puterea maghiarimei. Nu există nici un unică comitat, în care se nu domineze puterea maghiarimei, cu tôte că avem destule comitate de acelea, în cari populațiunea în mare preponderanță nu e maghiară. Intre funcționarii aleși în întreaga țară nu e nici un agitator al naționalităților. Nu vedeți, că tocmai acele comitate protestează mai tare în contra administrațiunii de stat, în cari naționalitățile sunt mai puternice, fiindcă simțesc, că din partea această ne pte ajunge numai periculul și nici un avantaj.

Din proiectul acesta numai guvernul pte trage vr'un folos și astfel vr se și asigure majoritatea pentru mai mulți ani în viitor. Mai dice „Egyetértés“, că în modul acesta va pte guvernul să terorizeze cât de bine elementele și apoi să întreabă, că ce va fi de țara această, decât va ajunge puterea în mâna nețermurită a unui om, care va da el singur pâne întregului legion de funcționari, începând dela secretarul de stat, până la cel din urmă „bacter“ dela sate?

—După cum anunță foile polone din Varșovia, acum acțiunea de rusificare în Polonia rusescă se face cu cea mai mare severitate și necruțare, cum nu a mai fost până acum. În zilele acestea reuniunile polone de binefacere au fost avariate, ca se se folosesc numai de limba rusescă. În urma acestei ordinațiuni cele mai multe din aceste reuniuni se vor desființa, fiindcă membrii lor nu înțeleg senu vreau să înțelegă limba rusescă. Societatea polonă de industriă și comerț a căpătat de asemenea ordin, ca să pte corespondența în limba rusescă și se dice, că în urma această societatea această e decisă pentru liquidațiune.

SCIRILE ȚILEI.

— 15 (27) Maiu.

Noua invențiune de mori fără iaz. Am comunicat la timpul său, că d-l Nicolau Rusanu, proprietar în comuna Sâncel de lângă Blășiu, este autorul unei importante invențiuni, care constă în construirea unui sistem de mori, ce se mână cu puterea apei, der fără de a av lipsă de iazuri, cari sunt împreunate cu atâtea spese și pricinuesc inundării mari. Asupra acestei invențiuni, d-l Rusanu a obținut patenta mai multor state; avantajele invențiunii le-am arătat mai pe larg cu acele ocașuni. De rëndul acesta înregistrăm cu bucurie scirea, că d-lui Rusanu i-a și succedut a construi móră pe riul Târnavai, în apropierea Crăciunelului (Karácsonfalva) la o distanță numai de câteva minute de gara căii ferate. Móra deja funcționează; ea are o singură rotă, care pune în mișcare întregul mecanism intern. Puterea motorică a acestei rôte s'a constatat, că este identică cu puterea a 67 de cai și prin urmare, această singură rotă, după cum ni-se scrie, ar pte întorci 16 pârchi de petri de măcinat. Doritorii de a cunoște această invențiune, o pte vedea în apopiarea gării dela Crăciunel.

O nouă secțiune a Ligei. Diarul „Tutova“ din Bărlad face cunoscut, că secțiunea de Tutova a Ligei pentru unitatea culturală a Românilor, constituinduși comitetul său compus din: C. N. Corbu, președinte; Dr. I. Antoniu și Ionu Liga, vicepreședinți; Dr. I. Varlamu; Iorgu Juvară, N. Coroi, Const. Bali și D. Clodiu, membri; Stroe Belloescu, censor; S. M. Halită, cassier; Gh. Constantinescu-Rim. și A. Frățilă secretar și-a început activitatea sa și a ținut deja câteva ședințe. Până acum s'au înscris 70 membri. Dintre aceștia au plătit d-nii: C. N. Corbu, 500 lei; Stroe Belloescu 500 lei; C. Bali 300 lei; I. Liga 200 lei; S. M. Halită 50 l.; I. M. K. Epureanu 100 lei; C. Miclescu 100 lei; Stefanu Neagoe 250 lei; etc. În vederea mărețului scop, ce urmăresce Liga, „Tutova“ face un călduros apel către toți cei cari simțesc și cugetă românește, a se înscrie între membri Ligei.

Grindină. Din Turda se scrie, că Lunia trecută a căcut acolo o grindină mare, care în câteva minute acoperi pământul cu un strat de ghiață. Grindina era de mărimea oușlor de porumb, ba încă și mai mare. În câteva minute, ea nimici sēmăturile dela câmp și legumile de prin grădini. Urmă apoi o

ruptură de nor. Stradele avea înfățirea unor riuri. Se dice, că trei copii s'ar fi înecat. — Asemenea se dice, că o grindină mare a căcut prin părțile Tergu-Murșului, care a nimicit sēmăturile acestui oraș și ale satelor din vecinătate; mai virtos pe valea Miragiuului se dice, că a pricinuit grindina mari stricăciuni.

O faptă laudabilă. D-l Stroe Belloescu, profesor la liceul din Bărlad, s'a oferit a construi în cătunul Grivița, pendinte de comuna Odaia Busucan, o școlă pentru cultura generațiilor viitoare. Bani ce se urmăz a se cheltui de generosul patriot în acest scop se vor urca, dice „Tutova“, la respectabila sumă de peste deuce mii de lei.

Regina Natalia a dăruit suma de 30,000 de lei acelora, cari s'au nenorocit în luptele de pe stradă din Belgrad, precum și familiilor lor.

Principele Jerôme Napoleon. Deorece guvernul francesu n'a permis, ca rămașitele pământesci ale principelui Jerôme Napoleon să fi îngropate în Franca, regele Umberto a dat ordin, ca mormentul principelui din Superga să fi închis cu o pte de marmoră și cu ornamente de bronz.

Morți de fôme. După datele oficiose statistice din Londra, în anul trecut au murit acolo de fôme 31 de persoane; numărul acelor persoane, cari mor de lipsă și de miserie e fôr mare, der aceste 31 de persoane, au murit ad litteram de fôme. Pressa engleză înregistrează cu orore datele acestea statistice și pledază pentru reforma aședimintelor publice de binefacere, fiindcă e o rușine pentru cea mai bogată cetate din lume, ca în ea să móră omenii de fôme.

Negutatori de sclavi. După scirile din Zanzibar, negustorii de sclavi de acolo au sãvirșit înfricoșate escese, la țermul nordic al lacului Tanganjika. Aceștia au pustiit o mare parte a țerii, unde până acum trăia populațiune pacnică. Sate derimate și indigeni pe jumătate mâncați de fiarele sãbatice, arată scenele îngrozitoare, ce s'a întâmplat. În tot locul sunt urme de lupte crâncene și îndelungate. Se pare, că câțiva indigeni au scãpat în pădure, cu tôte acestea cel puțin 10,000 de persoane au fost parte ucise, parte duse în solăvia.

Casa lui Avramu Iancu.

Din ședința dela 27 Aprilie n. c. Comitetului Asociațiunii transilvane pen-

tru literatura română și cultura poporului român, estragemu, după „Transilvania“, organul Asociațiunii, următoarele:

Cassarul Asociațiunii, d-l G. Candrea, prin hãrtia de d-to 27 Aprilie a. c. raportă, că înainte de câteva luni învțătorul din Vidra de susu d-l Iosif Gomboș, s'a oferit a cumpăra realitățile ce le-a eredită „Asociațiunea“ dela fericitul Ioan Iancu, fost paroch în Vidra de susu, care realități vor trece în posesiunea Asociațiunii numai după mórtea soției numitului dăruitor, precum și cele dela fratele acestuia, dela regretatul Avramu Iancu, afară de casa proprie a acestui din urmă, pentru suma de 2500 fl. care o va depune la subscrierea contractului și a inchiria și casa pe mai mulți ani pentru suma anuală de 30 fl. D-l Iosif Gomboș, care s'a și angajat prin subscrierea unui contract a cumpăra în sensul ofertului făcutu numitele realități, îndatorindu-se a purta însuși sarcinile și spesele cu luarea în posesiune a realităților, ce nu se află încă în posesiunea Asociațiunii, cu un cuvânt tôte spesele împreunate cu acestu rēmasu, și a inchiria în fine casa susnumită pentru suma anuală de 30 fl. pentru 6 ani.

— Ce privesce vinderea realităților de sub întrebare, cu escețiunea casei proprii a fericitului Avramu Iancu, fiind în consonanță cu hotăririle de mai nainte ale comitetului, se adoptă. Inainte de a procede însă la ratificarea contractului de vëndare stabilit cu d-l Iosif Gomboș între condițiunile de mai susu, se se ceră și Opiniunea d-lui Mihai Andreica, care a fost în mai multe rënduri încredințatului comitetului în afacerea rēmasului după fericitul Avramu Iancu. Totodată se se recere advocatul plenipotențiat al Asociațiunii în această afacere, a reporta despre starea, în care se află cauza, precum și despre aceea: cine folosește adl realitățile, cari se află în posesiunea Asociațiunii, și pe lângă ce arëndă și în fine până la care terminu s'a datu acelea în arëndă.

lubileu regelui Carolu în străinătate.

Anvers, (Belgia) 11 Maiu 1891.

Vice-Consulul României d-l Charles Maibucher, a invitat întrăgă coloniă română de aici, (care constă aproape numai din studenți) la serbarea ce a datu la 10 Maiu, cu ocașia aniversării de 25 de ani de domniă a M. S. Regelui Carolu I.

Studenții întruniți într'o ședință extra-ordinară au hotărit să răspundă afirmativu acestei invitări. D-nii Marinescu Bragadiru, Damianof și Trandafirescu s'au dus ieri la d-nul Vice-Consul și prin

Eu repețiu această, ceva mai șiretă ca un papagal: „Firesce că numai pentru un triunghiu drept-unghiular.“

Profesorul ărași presimția ceva. Se întorce către colegii mei și dise: „Tăcere.“

Apoi se întorce cu fața spre mine. „Așa-dér d-ta susțin că într'un triunghiu drept-unghiular, quadratul asupra hipotenușei e atât de mare ca fiă-care quadrat micu asupra ambelor catete?“

Drace! Întrebarea această era cam înourcată. Atunoi veni ceva neexplicat peste mine — ca o inspirațiune divină.

„Nu, D-le profesor“, disei eu însufletit. „Asta nu e așa. Hipotenusă e atât de mare ca ambele catete la un loc.“

Așa-dér ca suma; aplică expresiunea această. Și nu dice atât de mare, ci egal de mare. În matematică trebuie să fiă cineva precis. Ei și spre dovadă.“

Incepui să asud grozav. Ochii mei căutau ajutor prin tötă clasa și în fine se opriră tãmpiți pe triunghiul drept-unghiular, pe quadratul asupra hipotenușei și pe colegii săi, cele două catete. Mutai creta din mâna drăptă în mâna stângă. Der nu scosei nici o

vorbă. Dintr'o cauza temeinică — fiind că nu șiam ce se diou.

Geniul meu proteotor și compătimitor amuțise. În odaia domniă o tăcere ca în morment. Putei să aud și sbirnăitul unei musce.

Profesorul își aținti asupra mea ochilarii săi cenușii în dosul căroră lucia o bucurie rēutăciasă, comisarul guvernului trase odată tãbacu pe nasu.... Apoi deodată încep să tușesc această respectabilă personalitate, și Roveni dise în tonul cel mai lingușitor:

„Ei?“

Rēmăsei mută.

În adevăr așteptai, că fără multă vorbă să mă trimită la loc. Der profesorul făcu ca pisica, care se jocă cu șorecile, mai nainte de a-l mânca.

„Ah,“ dise el, „am ghicit. D-ta te cugetă la o rezolvare, care n'a existat până acum. Acesta nu e de lipsă. Eu nu susțin, că e imposibil ca să se afle vre-o nouă rezolvare, der veți D-ta, noi suntem îndestulați și mulțamiți cu una din vechile rezolvări. Așa-dér începe. Iți este cunoscut, că aici trebuie să trag două linii: DE și MF. Fii atât de bun și ia creta în mâna drăptă

și să trag linia această. Vrei să faci această?“

Trăsei linia, der într'un mod cu totul mecanic. Figura se marea în fantasia mea până în infinit; quadratele se schimbau în puternice mase de stânc, cari se înholbau la mine și-mi apăsau greu peptul.

„Ei, pune acolo un N. Bine. Și mai departe.“

Păstrai și mai departe tăcerea.

„Nu ții de trebunță, să trag o linie din N spre A pe basa quadratului BHLC?“

Mie nu-mi părea de loc trebunțios lucrul acesta. Cu tôte acestea ascultai.

„Fôrte frumos. Acum prelungesce laturile BH și IC.“

Uf. Puterile mă pãrsiră.

„Ei,“ dise profesorul, „acum și un copil de doi ani pte ca să documenteze. Nu veți nimicu la triunghiurile BAC și NAF?“

Vedeam, că tăcerea numai im mărtesce chinul. Luai o hotărere eroică. Disei laconic:

„De loc.“

Profesorul își puse mâna pe ochelari.

lar. „Acesta va să dică cu alte cuvinte, că n'ai studiat nimicu.“

„Așa se pare“, rēspunsei eu cu o liniște, care ar fi fostu demu de un Socrate.

Eram cu totul nesimțitor, asupra aceloră ce aveau să se întâmple.

„Bravo! Bravissimo! Iai tonul acesta, D-ta, care nu poți să documentezi nici măcar principiul lui Pitagora. Din D-ta nu va eși nici odată nimicu. Știi cum se mai numesc încă principiul lui Pitagora altcum? Se numesc podul măgarului, fiindcă numai măgarii nu pte trece peste el. — Șeți! Omen ca d-ta nu trebuie să stea susu. Acestea sunt rōdele, că D-ta în timpul prelegerilor mele ceteai pe Don Quichote și în loc să lucri și D-ta, desemnai caricatură pe caietul D-tale.“

Comisarul guvernului trase a două tãbacu pe nasu. Puse liniștitu creta, buretele și linealul pe masă și apoi pãrsii clasa. Deși cu presimțiri triste ale viitorului, totuși mergeam mândru cu capul ridicat, înșoțit de risetele înbușite a cătorva conșcolari.

(Va urma.)

densul au feliicitat în numele studenților români de aici pe M. S. Regele Carol I din incidentul iubileului de 25 de ani de domnie.

Totă ieri după amezdu studenții români au plecat cu toții la o vilă a d-lui Vice-Consul, vro 7 km. departe de Anvers. Ești din oraș, am zărit deja de departe stindardul național românesc pe vârful unei clădiri situate într-o grădină frumoasă.

Ajunși aici, d-nul secretar al consulatului ne-a prezentat pe toți d-lui Maibucher, care ne mulțami pentru că am răspuns afirmativ invitației D-sale. După ce s'a servit vinul de bună venire, d-sa a invitat pe oșpeți în grădină, unde nu lipsia nimic acestora pentru ca să-și potă petrece: erau la dispoziția pușci pentru darea la semn, aparate de gimnastică și în mijlocul grădinei un lac, pe care o barcă aștepta numai pe vesași.

În mijlocul unei animații plăcute și încunjuțate de simpatii deosebite ale d-lui Maibucher, un bărbat de o genție rară, am petrecut până către seră, când un banchet a avut loc. Voi spune, că masa a fost bogată în toate, ca bături s'au servit câte-va feluri de vinuri spaniole și franceze și o escelentă șampanie.

Seria toastelor a deschis-o d-lui Vice-Consul, care cuprins de un entuziasm indescritibil a vorbit pentru Regele Carol I dîcînd între altele: „Români dela Marea Negră și până la Carpați, serbeză adî nunta de argint a primului lor rege; se ne asociăm și noi la această serbare națională, deși suntem departe de patrie. Astăzi sunt 25 de ani, de cînd M. S. Carol I de Hohenzollern a călcat pe pămîntul României intrîndu cu triumf în București.

În acești 25 de ani Maj. Sa a făcut mult pentru România. Sub domnia M. S. s'a regulat finacele țerei, s'au adus legi pentru încurajarea industriei și agriculturii și mai pre sus de toate s'a regulat armata, pe care a pus-o pe picior european, această bravă armată, care trecînd la 1877—78 Dunărea sub conducerea glorioasă a Maj. Sale, a purtat în câmpiile Bulgariei victorii strălucite în contra Turcoilor, prin ceea ce România și-a atras atențiunea și stima din partea tuturor popoarelor europene.

Cînd d-lui Vice-Consul își termină toastul, închinîndu pentru Maj. Sa Regele Carol I, pentru Maj. Sa Regina și pentru A. S. R. Principele Ferdinand, urale entusiaste și nesfîrșite li acoperiră cuvintele.

Raportorul.

„Figaro” dîce: E sigur, că în timpul acestor 25 de ani din urmă România s'a schimbat cu desăvîrșire; progresele materiale și morale, pe care le-a realizat sunt enorme. În locul unui principat vasal, este un regat independent, care joacă un rol însemnat în politica europeană.

„Figaro” reamintesc partea luată de armata românească la luptele, ce s'au dat împrejurul Plevnei și insistă asupra marilor progrese realizate de această armată, al cărei concurs va fi indispensabil ori cărei Puteri mari, care ar voi să aibă o supremație asupra Balcanilor. — Tote țările Europei au simpatii pentru Regele Carol I și pentru poporul român, car luptă cu curagiu pentru mărirea și prosperitatea Patriei lor.

„Le Temps” vorbește într'un articol lung de jubileul Regelui Carol. Numai faptul, că a domnit 25 de ani într'un stat din Peninsula balcanică constituie o mare isbîndă, dîr nu e decât cea mai mică parte a bilanțului jubilar. Carol era Principe, a devenit Rege, era vasal, este independent, a devenit măștru în arta grea a politicii. „Le Temps” enumerînd în urmă marile progrese sêvîrșite de România, observă că această perioadă binefăcătoare coincide cu domnia Regelui Carol.

„Standard” din Londra dîce: Se vorbește puțin în Europa de politica interioră a României. Ministerale se succed acolo fără să provoce incidente de sensație de natură a deștepta interesul străinătății. Acest progres neincetat, care se dezvoltă într'un mod pacnic la adăpostul unei politici esteriore basată pe neutralitatea prudentă, se datorează calităților regale ale aceleia, care acum 25 de ani a fost ales cu scopul de a restabili ordinea în principate și de a crea un Stat constituțional, tare și unit.

Anunțarea morții lui Brătianu în Senat.

D-lui C. Boerescu, președintele Senatului a anunțat în Senat morțea lui Brătianu cu următoarele cuvinte:

Domnilor Senatori!

Pêtruns de cea mai adîncă durere vă aduc la cunoștință, că unul dintre cei mai iluștrii colegi ai noștri, Ion Brătianu a încetat din viață în dimineața zilei de 4 Mai.

Senatul fiind în vacanță, am telegrafat îndată familiei și am exprimat în numele d-vostre (aprobări) întristarea ce simțim cu toții pentru pierderea acestui mare patriot.

În același timp o delegație compusă din trei membri ai biroului: din d. V. A. Urechia, vice-președinte, d. Lerescu, secretar și d. Beldimanu, cessor a fost însărcinată ca să reprezinte Senatul la ceremonia înmormîntării. (Aprobări).

D-lor senatori, este aproape o jumătate de secol de cînd Ion Brătianu se lupta pentru a face bine patriei sale, și toate partidele, fără osebire, recunosc astăzi în fața mormîntului, că el a contribuit în mod puternic pentru realizarea ultimelor dorințe ale Divanelor ad-hoc.

Cetățenul cinstit, patriotul devotat, a murit, dîr numele lui va trăi! Sunt convins, că d-vostre, în unanimitate veți încuviința măsura luată deja de birou, de a se face bustul acestui mare cetățean, (aprobări unanime) și de a se așeza aci, în incinta senatului, alături cu busturile celebrilor repausați Bosianu Constantin, Manolache Kostache și Vasile Boerescu.

Asemenea sunt convins că d-vostre, în momentul acesta cînd corpul lui Ion Brătianu călătorește către locuința eternă, veți încuviința propunerea ce am onore să vă fac în numele biroului de a se suspenda ședința de astăzi în semn de doliu, și de a reîncepe lucrările noastre mâine. (Aplauze și aprobări).

Darurile făcute Regelui și Reginei României cu ocazia iubileului.

Cu ocaziunea iubileului, M. S. Regina a oferit M. Sale Regelui o colecție de frumoase aquarele italienești: „Vederi din Venetia”.

Printre darurile primite de M. Lorul Regele și Regina cu ocaziunea iubileului, înregistrăm următoarele:

Școala de poduri și șosele: Un album, cu armele de aur, argint și email, lucrat de casa Wiedmann din Viena.

Regia tutunurilor: Un bust al Regelui, de sare, sculptat de Georgescu și probe din toate produsele Regiei.

Comunitatea israelită din București: Un album legat în catifea roșie, cu cifre și ornamente de aur.

Cofetăria Capșa: O cutie în formă de album cu portretul M. Sale Reginei în aquarelă.

D-na Sofia Luther: Serviciu de bere de cristal de Boemia și argint cizelat.

Comunitatea israelită din Iași: Un album, ornamentele și armele în aur și email.

D. Telge, bijutierul curții din Berlin: Un medalion de bronză cu capul Regelui.

Consulul României la Franfort: Un mic cocoș de argint, capo d'opera de cizelare.

D-nii Seligmann din Viena și Ritter Ghota din München: picturi alegorice.

Colonia engleză din București: o adresă legată în catifea roșie și cu cifra de aur.

Casa regală: Un David Meroie.

Clubul ofițerilor de rezervă: O coronă de argint oxidată, cu foi de laur și ștejar. Între ramuri se afla medalia de 25 ani de serviciu. Pe coronă stă înțipărită: Plevna, Rahova, Vidin, Grivița, Smărdan.

Casa Resch: un covor cu flori naturale cu inițialele reginei.

Giuaergii din București: o cunună de argint de o greutate de 3 kilograme 500 grame compusă de foi de laur și ștejar.

Societatea Furnica: O broderie românească pusă într'un frumos cadru de lemn aurit cuprîndînd armele țerei.

Societatea Munca: o cutie în forma unei cărți care se închidea cu o pană de argint, ai cărei fulgi erau de foi de ștejar, pe care sta scris numele domnelor, cari aduseră acel dar. În cutie se află o masă de ceai, pe care este cusut tabloul intrării M. S. Regelui în București în 1866, un episod din reșelb și încoronarea.

Diracția căilor ferate: Un album cu ornamente cizelate de casa Baps.

Correspondența „Gaz. Trans.”

Apanușfalău, la 23 Mai n. 1891.

Onorabilă Redacție! Am onore a vă raporta despre adunarea constituentă a despărțimentului alii XX-lea (Betlean, com. S.-Dobeca) alii „Asociației Transilvane”, dela 17 Mai 1891, următoarele:

În urma convocării făcute de M. O. D-nu Gregoriu Pușcariu, vice-protopopul Ciceu-Cristurului și parochul Betlenui, prezentându-se un număr însemnat de Români — preoți, avocați, învățători, notari, cantori, fruntași din popor — în localitățile școlii române gr. cat. din Betlen. M. O. D-nu Gregoriu Pușcariu salută adunarea, arată scopul convocării și declară ședința deschisă.

Adunarea se constituie mai înteu provisoriu, apoi definitiv, alegîndu după usă directorele și comitetul dintre cei înscriși ca membri ordinari ai Asociației. Anume director al despărțimentului s'a ales M. O. D-nu Gregoriu Pușcariu, ca unul, carele 'și are reședința în centru, în Betlen; actuariu preotul Ion H. Boteanu; cassariu Alexandru Morariu; controlor Simion Moldovan.

Membrii în comitet: Ion Cupcea, preotul S.-Măgierușului; Simion Popan, preotul Figei și Agrișurilor; Virgil Olteanu, preotul Ciceu-Cristurului, și fratele George Micu, notar cercual în Apanușfalău; suplenți: Gabriel Petri, Ioan Rebreanu și Teodor Cotuș, preoți români.

S'au înscriș în 15 minute 45 membri ai Asociației, și anume: a) 15 ordinari cu taxa de 5 fl. și 1 fl. diplomă; b) 2 ajutători cu taxă de 2 fl.; c) 22 ajutători cu taxă de 1 fl.; d) 6 ajutători cu taxă de 50 or.

Dintre aceștia d-lui Ioan Cupcea a solvit 6 fl.; d-lui Gavril Tripoș, avocat a solvit 2 fl., ér d-nii: Alexandru Morariu, Michail Făgărășanu, Virgil Olteanu, Alimpiu Pop, Ioan H. Boteanu, Teodor Cotuș, Ioan Deacu, Procopiu Motântanu, Pompeiu Muresianu, Gabriel Tiolea au solvit la mâna d-lui cassar Alexandru Morariu câte 1 fl., cu totul au încurs în cassa despărțimentului 18 fl.

Cu această ocaziune amicul nostru, tinerul orator și avocat român în Bistrița, Dr. Gavril Tripoș, a ținut un frumos discurs, arătînd ce este cultura și literatura unui popor. Salutînd deodată d-sa și publicul present, a fost reșalutat prin surte dîr petrușdore cuvinte prin preotul Ioan Rebreanu.

În fine se statori, ca loc al viitoare adunări a despărțimentului nostru, Betlenui. Ziua adunării se va anunța prin diaristica noastră.

Invitîndu cu dragoste și căldură pe frații Români din toate unghiurile patriei noastre iubite să se grupeze în jurul sfântului stindard al literaturii și culturii poporului român.

Vă rog să primiți, D-le Redactori expresiunea sincerului devotament, ce Vi-lu păstrează.

Ioan H. Boteanu

Actuarul despărțimentului alii XX-lea.

Apel.

Este cunoscut On. public român, că Reuniunea învățătorilor români gr. or. din Districtul alii X-lea, Brașov, alii Archidiecesei Transilvane, a susținut și edat în 3 ani consecutivi foia pedagogică „Școala și familia”. Cu finea anului alii III-lea Reuniunea intrunită în adunare generală extraordinară, conchiămată anume pentru cestiunea fîei, cu regret unanim a trebuit să renunțe dela bunele sale intențiuni și se se marginescă a decide desființarea ei până la alte timpuri mai favorabile.

Acastă deciziune s'a împărțit și on. public în ultimul număr din anul alii III-lea. S'au arătat acolo și cauzele, cari au necesitat sistarea ei. Între altele, ca cea mai principală cauză s'a amintit împrejurarea, că abonții nu au căutat ași achita costul de abonament, ceea ce a adus cu sine ruina micului fond al Reuniunii, adunat cu mari greutate. Nu mai puțin decât 1000 fl. sunt și astăzi în restanță pe la abonții.

Acastă tristă împrejurare a dat ansă comitetului central al Reuniunii, ca să adreseze pe calea acesta tuturor abonților fîei „Școala și familia”, cari până adî nu și-au achitat abonamentul acestui călduros apel cu rugarea, ca neamănat să binevoescă a anunța cassei Reuniunii, anumit D-lui cassar al Reuniunii Ioan Aron înv. în Brașov, sumele ce restază, ca astfel reuniunea să potă eși din miseria în care a fost adusă prin speșele cele mari împreunate cu buna și binefăcătorea ei întreprindere.

Brașov, 13 Mai 1891.

În numele comitetului central:

Ioan Popea   Nicolae Bărsan
președinte.   secretar.

Telegramele „Gaz. Trans.”

(Serviciul biroului de coresp. din Pesta)

Budapesta, 27 Mai. În conferința clubului partidei liberale, declară ministrul-președinte, că proiectul reformei administrației stă în legătură intimă cu întreaga activitate a guvernului, crede, că e o datorință morală ca să se țină strîns la aceea. Baronul Ioan Kemeny, Andrei György, Domahidy Hannibal, declară, că nu vor primi proiectul, consecința fî că aceștia anunțară că esu din partidul liberal, totasemenea și deputații Andrei Kemeny, Daniil Zeyk, Carol Zeyk, contele Gyürky.

Londra, 27 Mai. Diarul „Times” anunță, că planul de căsătorie a lui Tarevici cu fiica principelui din Montenegro n'a succedut.

București, 27 Mai. Ministrul de răboiu a pus la ordinea zilei în cameră creditul de 45 milioane pentru terminarea fortificațiilor.

Necrolog.

Romul Parteniu Cosma, fiul d-lui Parteniu Cosma, directorul „Albinei” din Sibiu, a răposat la 13 (25) Mai în etate de 9 ani și 3 luni. Lu deplângu intristații părinți cu un fiu și trei fice ale lor, Daniil Roman și florea Roman, ca unchi.

Fiă-i țarina ușor!

Proprietar: Dr. Aurel Muresianu.
Redactor responsabil interinal: Gregoriu Malor.

Cursul pteței Brașov.

Table with exchange rates for various currencies like Banconote românești, Argint românești, Napoleon-d'ori, Lire turcesci, etc.

Cursul la bursa din Viena.

Table with stock market rates from Vienna, including Renta de aur, Renta de hârtie, and Amortisarea datoriei.

Table with interest rates and exchange rates for various currencies and bonds, including ostu ungare, Amortisarea datoriei, and Losurile pentru regularea Tisei.

ABONAMENTE

„GAZETA TRANSILVANIEI“

Prețul abonamentului este: Pentru Austro-Ungaria: Pe trei luni... 3 fl. — Pe șese luni... 6 fl. — Pe un an... 12 fl. —

Abonamente la numerele cu data de Duminică.

Pentru Austro-Ungaria: Pe an... 2 fl. — Pe șese luni... 1 fl. — Pe trei luni... 50 cr. Pentru România și străinătate: Pe an... 8 franci. Pe șese luni... 4 franci. Pe trei luni... 2 franci.

Abonamentele se fac mai ușor și mai repede prin mandate poștale.

Domnii, cari se vor abona din nou, să binevoiescă a scrie adresa lămurită și a arăta și poșta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Chiar acum a eșit de sub tipar:

„TRANDAFIRI ȘI VIORELE“

Poesii populare, culese și ordinate de Ioan Popu Reteganul, învățator.

Edițiunea II-a amplificată.

Prețul unui exemplar spedit franco e 60 cr.

Se poate procura dela Tipografia „Aurora“ A.

Todoran din Gherla—Szamosujvár.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabilă din 1 Octomvre 1890.

Large railway schedule table with columns for routes (Budapesta-Predeal, Predeal-Budapesta, etc.), train types (Tren accelerat, Tren de persoane), and departure/arrival times.